

انسانی حقوقِ عالمی منشور

پہلی گالہ

، حفاظت تے ودھارے دا چھنڈا اچار کھن دا اراندہ کیتا موے ۔ چیمبڑا اقوام متحندہ دے منشور دا حصہ مے ۔ ایزدے وچ انسانی عزت تے و قار، چئدی انسانی حقوق، عزت نفس اتے لوکاں دے یقین دا اقرار کیتا گئے ۔

کوں انسانی حقوقِ عالمی منشور منظور کرتے ایزد اعام اعلان کیتا ۔ اگلے صرفیاں تے ایہہ **مُلّاوہہ** **مکتبہ** **دیویتی** **عقلا** **دانت** **پہلی** **کھنڈی** **دینہ** **۱۹48** ۔

منشور اچ اقوام متحندہ نے صراف تے ساندہ لفظاں اچ حقوقِ بُسائِشت ۔ چنبساں وچ ہر کوئی برابر دائر اثر یک مے ۔

، طور تے سکولاس تے بُو جھے تعلیمی اداریاں وچ ایکوں پڑھ کے سبزآفا ونچے ۔ ایزدی تفصیلات کھول تے بُسائی ونچن تے ایں سلسلے وچ سیاسی چیداں تے کسیں ملک نال کوئی فوق نال کیتا ونچے ۔

اے حقوقِ سداؤیِ ملکیّت من تے انہاں دے بارے وچ پوری معلومات حاصل کرو ۔ آپہنّے تے بُوجھیاں کیتے انہاں حقوق دے بچیو تے ودھارے وچ اسّا اشدہ وشاؤ ۔

تمہدی تے عبارت

کسیوں چو ہر انسان دی ذاتی عزت تے انساناں دے مکو چئے تے نہ ہکڻ وا لے حقوقِ کوں مَنڑاں دنیا وچ ازادی، انصاف تے امن دی چیاہ مے ۔

خوامش رہی مے چو دنیا ایہو چئی بنڑ ونچے چہندے وچ ہر انسان کوں آپئی گال اکھن تے آپہنّے عقیدے تے قائم رھوڻ دی ازادی مووے ۔ کوئی ڈر خوف نہ مووے اتے لدونیاں ضرور شاں وی پوری تھیندیاں رھن ۔

کسیوں چو ظلم تے زیادتی دے خلاف انسان کوں بغاوت تے مچسور تھیوڻ کنوں بچاوڻ کیتے ضروری مے چو قنون دی بالادہ سی دی ذریعے انسانی حقوق دا بچپو کیتاں وچچے ۔

کسیوں چو اے ضروری مے چو قواماں تے ملکاں دے درمیان دوستانہ تعلقات کوں ودھایا ونچے ۔

رانی عزت تے وقار، عزت نفس اتے مردان تے عورتاں دے مکو چئے حقوقِ اُتے آپہنّے یقین دا اقرار کیتے اتے زیادہ ازادی دے مچول وچ وسیب دی ترقی تے چنگے مچیار زندگی دے ودھارے دا اراندہ ظاہر کیتے ۔

کسیوں چور کن ملکاں نے اے دی وعہہ کیتے چو اقوام متحندہ دے تعاون نال پوری دنیا وچ انسانی حقوقِ منویسن تے چئدی ازادیاں بُویسن ۔

کسیوں چو انہاں و عدیاں کوں پورا کرڻ کیتے ضروری مے چو اسّاں حقوقِ تے ازادیاں کو سمجھوں ۔

میں کیتے ء

جنرل اسمبلی اعلان کریزندى مے چو

موے تعلیمى تے تدریى دے ذریعے حقوقِ تے ازادیاں دا احترام پیدا کرے اتے قومى تے بین الا قوامى کار گزاری دے ذریعے رکن ملکاں تے انہاں دے ماتحت غلا قیاں وچ انہاں کوں مَنولون دیاں کوششاں کرے ۔

دفعہ ۱

سارے انسان ازادا تے حقوقِ تے عزت دے اعتبار نال مکو چئے پیدا تھیندن ۔ قدرت ولوں انہاں کوں عقل تے سمجھ عطا تھیندی اے ۔ میں کیتے مک بُوجھے نال بھرپی داسلوک کرڻا چامی دا اے ۔

دفعہ ۲

ہر شخص نسلی، رنگ، چنس، زبان، مذہب، سیاسی، قومى تے سماجی گناڈھے، جائداد، چم پل اتے بُو جھى حیثیت کنوں قطع نظر انہاں سارے حقوقِ تے ازادیاں دا حقدار مے چتھان داذ کر اعلان وچ کیتا گئے ۔

، اوندے ملک دی سیاسى، علاقائی یابین الا قوامى حیثیت دی چیاد تے کوئی فرق نہ کیتا ویسی ۔ چا مے اوندا ملک یا علاقہ ازادیاتو لیتی مووے، غیر خود مختاری یا خود مختاری دی بُو جھى خود دا پابند مووے ۔

دفعہ ۳

ہر شخص کوں آپئی جان، ازادی تے ذاتی بچپو دا حق حاصل مے ۔

دفعہ ۴

کوئی شخص نہاںہایاپا نہی بنڑا کے نہ رکھیاویسی ۔ ہر قسم دی غلامی یاپا تھیاں دے کاروبار تے پابیندی مو سی ۔

دفعہ ۵

کسیں شخص تے ظلم یا او کوں ماریا کشتیانہ ویسی ۔ ناں اوندی بے عزتی کیتی ویسی تے ناں می لوکوں سزائِشتی ویسی ۔

دفعہ ۶

ہر شخص کوں حق حاصل مے چو ہر جاتے قنون اوندی شخصیت کوں مَنے ۔

دفعہ ۷

، برابر من تے کسیں فرق دے بغیر قنون دے مکوچئیں بچپو دے حق دار من ۔ ایں اعلان دے خلاف کوئی فرق کیتے و نہچڻ یا فرق واسطے ابھارے و بچڻ دی صورت اچ سارے مکو چئے بچیو دا حق رکھیندن ۔

دفعہ ۸

ہر شخص کوں انہاں کماں دے خلاف قنونى چارہ جوئی دا پورا حق حاصل مے چنہاں نال آئین یا قنون دی طرفوں ملے موئے اوندے حقوق ختم تھیندے مون ۔

دفعہ ۹

کسیں شخص کوں غیر قنونى طریقے نال نہ گرفتار کیتا ویسی نہ حراست وچ رکھا ویسی تے نہ می ملک تہوں باہر کڈھیا ویسی ۔

دفعہ ۱۰

ہر شخص کوں مکو چیاں حق حاصل مے چو اوندے حقوق تے فرائض دا تعین یا اوندے خلاف کسیں فوجدارى مقدمے دی سماعت ازاد تے غیر جانبدار عدالت دے کھلے اجلاس وچ انصاف نال کیتی ونچے ۔

دفعہ ۱۱

بندم قائم تھیوے اون سوڈیں بے گناہ سمجھے ونچڻ دا اقتدار مے چى سوڈیں لوندے خلاف کھلی عدالت وچ قنون دے مطابق جرم ثابت نہ جھىسی اتے لوکوں آپئی صفائی پیش کرڻ دا اپورا موقع نہ بُتا ویسی ۔

کسیں شخص کوں، ایہو چئے کم یا غلطی دی جیاد تے، جیمبڑا کرڻ ویلے ملکی یابین الا قوامى قنون وچ جرم شمار نہ تھیند اما، کسیں جرم وچ پکڑ یا نہ ویسی ۔

دفعہ ۱۲

، وچ ناجائز طریقے نال دخل اندازی نہ کیتی ویسی تے نہ ای کسی دی عزت یا نیک نامی تے حملہ کیتا ویسی ۔ ہر شخص کوں حق حاصل مے چو قنون ایہو چئی ہد اخلت یا حملے کھڑن لوکوں منسوظر کھے ۔

دفعہ ۱۳

ہر شخص کوں ازادی نال آپہنّے ملک وچ ہر جاتے اون ونچن اتے رھوڻ دابق حاصل مے ۔

ہر شخص کوں آپہنّے ملک سمیت ہر ملک کوں چھوڑن اتے آپہنّے ملک واپس و نہچڻ دا حق حاصل مے ۔

دفعہ ۱۴

ہر کسیں کوں ظلم تے زیادتی کنوں بچڻ کیتے تے بُو جھے ملکاں وچ پنہاں حاصل کرڻ اتے اوندے کنوں فائتے چاوڻ دا حق حاصل مے ۔

انہاں عدالتى کارروائیاں کنوں بچڻ کیتے استعمال نہی کیتا ونچ سمیند اچہیڈیاں غیر سیاسى چیراے یا ایہو چئے کماں دی وجہ نال کیتیاں ویندن جھيڈے اقوام متحندہ دے مقاصد تے اصولاں دے خلاف ہن ۔

دفعہ ۱۵

ہر شخص کوں قومیت دا حق حاصل مے ۔

کوئی شخص ناجائز طور تے قومیت کنوں محر وم نہ رکھیا ویسی اتے نہ ای کسی کوں قومیت تبدیل کرڻ دا حق ڈیوڻ کنوں انکار کیتا ویسی ۔

دفعہ ۱۶

غ ہراں تے عورتاں کوں نسلی قومیت یا مذہب دی کسیں پابیندی دے بغیر برنچیڻ تے گھر وساوڻ دا پورا حق حاصل مے ۔ بُوداں کوں نکاح، پرنیوے دی زندگی اتے طلاق دے معاملے وچ مکو چئے حقوقِ حاصل من ۔

شادی مک بُوجھے دی مکمل رضا ہندی نال تھيونڑی چامی دی اے ۔

کنبہ، وسیب دی فطرى تے جیادی اکائی مے اتے وسیب تے ریاست لوکوں تحفظ ڈیوڻ دے ذمہ دار من ۔

دفعہ ۱۷

ہر انسان کوں کلہاڻاؤ وجھیاں نال مل کے جایے اور کھن دا حق حاصل مے ۔

کسیں شخص کوں زیردستی اوندی جائد او کنوں محر وم نہ رکھیا ویسی ۔

دفعہ ۱۸

ے مطابق بنہہ ازادی نال آپہنّے مذہب یا عقیدے کوں تبدیل کر سگدے اتے کلہاڻاؤ و چیاں نال مل کے سر عام یا کلہی جاتے، آپہنّے مذہب یا عقیدے دی تبدیلی،عبادت اتے مذہبی رسماں ازادی نال ادا کر سگدے ۔

دفعہ ۱۹

رئے ڈیوڻ دا حق حاصل مے ۔ ایزدے مطابق انسان ازادی نال رائے قائم کر سگدے تے کسیں ذریئے نال کسی ملک تہوں علم تے نظریاتِ حاصل کر سگدے تے ہر جاتیى آپہنّے نظریاتِ تے خیالاتِ بچا سکدے ۔

دفعہ ۲۰

ہر شخص کوں پورا من طریقے نال میل ملاپ اتے کھُ کرڻ تے شو لے بناوڻ احق حاصل مے ۔

کسیں شخص کوں کسیں شو لے وچ شامل تھیوئ کیئئے مچپور نہی کیئا ونچ سگدا .

دفعہ ۲۱

ہر شخص کوں آپئے ملک دی حکومت وچ براہ راست یا ازادی نال چئے ہوئے نمایندیاں دے ذریئے حصہ گھئئ دا حق حاصل مے .

ہر شخص کوں آپئے ملک وچ سرکاری ملازمت حاصل کرئ دامکو چیاں حق حاصل مے .

ہو سی . ایں صلاح دا اظہار، معیاد پوری تھیوئ تے اصلی انتخابات دے ذریعے کیئا ویسی . انتخابات وچ ہر کسیں کوں ووٹ ہاوئ دامکو چیاں موقع ڈئا ویسی اتے ووٹنگ ازادی نال تے حفیہ انداز وچ تھیسی .

دفعہ ۲۲

بل دے مطابق اتے قومی گو شش تے بین الا قوامی تعاون نال ایہو چئے اقتصادی، معاشرتی تے ثقافتی حقوق حاصل کرے جیہہڑے اوندی عزت تے وقار تے شخصیت دی تعمیر تے ترقی کیئے ضروری ہن .

دفعہ ۲۳

ہر شخص کوں کم کار تے ازادی نال روزی رزگار کرئ، کم دا منصفانہ تے سازگار ماحول اتے بے روزگاری دے خلاف بچیو دا حق حاصل مے .

ہر شخص کوں کسیں فرق دے بغیر مکو چئے کم دے کیئے مکو چئے معاوضے دا حق حاصل مے .

منصفانہ تے مناسب معاوضے دا حق رکھیندے . جیہہڑ لونڈے تے لونڈے ہال بچیاں کیئے عزت دی حیاتی دا ضامن ہووے اتے اونڈے وچ ضرورت دے مطابق سماجی تحفظ دے بے ذریاں و لوداھا کیئاو نچے .

ہر شخص کوں فائیدیاں دے بچیو کیئے تیار ثی شو لے بینڑ اوئ تے انہاں وچ شامل تھیوئ دا حق حاصل مے .

دفعہ ۲۴

ہر شخص کوں آرام تے دل ونڈ لاوئ دا حق حاصل مے . ایونڈے وچ کم دے مناسب اوقات اتے تنخواہ دے نال چھٹیاں دی سہو لئاں شامل ہن .

دفعہ ۲۵

بے اتے و سبب دیاں ٹوچہبیاں سہو لئاں ملئیاں چاہی دیاں ہن اتے بے روزگاری، بیماری، معزوری، رنڈیپا، ہڈھیپایا وس کنوں بیمار ایہو چئے حالات دے خلاف چہان وچ رزگار چھٹ و نچے، بچیو دا حق حاصل مے .

ہال تے اوندی ما ڈومیں خاص ڈیکھ بھال تے امداد دے حق دار ہین . سارے ہالاں کوں بہانویں او شادی کنوں پہلے چمے ہوون یا شادی دے بعد، و سبب دے مکو چئے بچیو دا حق حاصل مے .

دفعہ ۲۶

تے منڈھلا دے درجیاں کنوں ہفت موئى چاہی دی اے . فنی تے پیشہ ورانہ تعلیم ویسی سہولت سب کیئے ہووے اتے عالی تعلیم دی سہولت دی لیاقت دسی چیاد تے سب کیئے مکو چئی موئى چاہی دی اے .

ہقوق تے جیادی ازادیاں دا اخترام ہوسی . ایہہ ساریاں قومان اتے نسلی یا مذہبی گروہاں دے وچ، مہامت نو سیتی تے رواداری کوں ودھیس اتے امن قائم رکھئ کیئے اقوام متحدہ دی سر گرمیاں دا اگوائ کرسی .

والدین کوں اوی گال دا حق حاصل مے جو او آپئے ہالاں کوں آپئی مرضی دے مطابق تعلیم ڈیوا سگدن .

دفعہ ۲۷

ہر شخص کوں وسیب دی ثقافتی زندگی وچ ازادی نال شامل تھیوئ، اونڈے کنوں مزہ گھئ اتے سائینس دی ترقی تے اونڈیاں سہولتاں کنوں فائدے چاوئ دا حق حاصل مے .

ہر شخص کوں حق حاصل مے جو اونڈے انہاں اخلاقی تے مادی فائیدیاں دا بچیو کیئاو نچے جھوڑے اوندی سا ئنس ایجاد یا ادلمی یا فنکار لنہ تخلیق دی وجہ نال لوکوں ملدن .

دفعہ ۲۸

ہر شخص ایہوچہیایں سماجی تے بین الاقوامی نظام وچ شامل تھیوئ دا حقدار مے چہندے وچ ایں اعلان دے مطابق حقوق تے ازادیاں ڈتیاں ویندیاں ہوون .

دفعہ ۲۹

ہر شخص تے وسیب دیاں ذمہ داریاں دی ہوندن چہندے وچ اوندی شخصیت کوں ازادی نال مکمل ترقی ملدی مے .

، انہاں پابندیں دا خیال رکھیسی جھوڑیاں ہیاں دے حقوق تے ازادیاں دے بچیو کیئے اتے جمہوری وسیب وچ اخلاق تے لوکاں دے امن تے بہلایای دے تقاضے پورے کرئ کیئے قنون دی طر فسوں لائے ویدن .

ایہہ حقوق تے ازادیاں کسیں صورت وچ اقوام متحدہ دے مقصدان تے اصولاں دے خلاف نیئیں ڈتیاں ونچ سگدیاں .

دفعہ ۳۰

یں اعلان دی کسیں گالہ دا ایہہ مطلب نیئیں گدا ونچ سگدا جو اینڈے ذریعے کسیں ملک، گروہ یا شخص کوں ڈو جھیاں دے حقوق تے ازادیاں دی خلاف ورزی کرئ کیئے کوئی کار گزاری دا حق حاصل تھی گے .